

ПАЦАДАРМ

Сумесны праект рэдакцыі газеты «Звязда» і Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь

Выпуск № 2 (10)

■ Смачна есці!

СЫТЫ САЛДАТ — ДОБРАЯ І СЛУЖБА

Ужо не ўпершыню ўспэўняюся ў тым, што рыса характару, якая звычайна ўласціва беларусам, — гасціннасць — найбольш выразна выяўляецца ў ваенных. Тым не менш, скажу шчыра: на такі цёплы прыём, які нам арганізавалі ў 2-й інжынернай брыгадзе, мы з фотакарэспандэнтам і не разлічалі.

А прыехалі мы сюды, каб паглядзець, як харчуецца беларуская армія, і высветліць: дарэмна ці не хвалююцца бацькі ваеннаслужачых тэрміновай службы? Вядома, ад таго, як кормяць салдата, залежаць і вынікі яго ратнай працы.

Сутрэла нас мілая, ветлівая жанчына — нават і не скажаш, што старшы прапаршчык Ірына Баранцова павяла нас у сталовую — гэта самае любімае месца салдата. Яна тут начальнік, таму дазволіла нам далучыцца да працэсу прыгатавання ежы. Праўда, з неахвотай: не хацела, каб мы нешта рабілі, хвалювалася... за наш маніёр. Аднак мы былі непашыстымі. Тым больш, і прыехалі якраз у той час, калі ўжо трэба было гатаваць абед.

У НАРАД ПА СТАЛОВАЙ ЗАСТУПІЦЫ!

Да працы мы прыступілі, як і належыць, — у 10.30. А паспець трэба да 14.00. Дык чаму ж не пачаць раней, каб паспець накарміць вялікую салдацкую сям'ю? Можна, і кухарку так было б прасцей: пасля снедання паціху брацца за абед. Аднак з правіламі не паспрачаешся, тым больш у арміі: згодна з тэхналогіямі прыгатавання страў, неабходна вытрымліваць спе-

цыяльныя часовыя нормы, бо, калі пачаць раней, ежа можа сапсавацца. Так што салдаты ідуць адразу «на гарачанька».

Кухарка нас блізка да пліты не падпускала: вядома, няма санэпідэмнікаў. А з гэтым тут вельмі строга. Таму разам з трыма салдатамі тэрміновай службы, якія ў гэты дзень заступілі ў наряд па сталовай, мы выконвалі дробныя даручэнні — то бульбу абабраць, то цыбулю пачысціць, то посуд памыць... Праўда, ёсць тут і бульбачыстка. Аднак карыстацца ёй было б неацэнна: асабовы склад невялікі, таму бульбы шмат не трэба.

— Быць у нарядзе па сталовай — заўсёды прыёмам, — прызнаецца ваеннаслужачы тэрміновай службы Юрый Івашка.

Размаўлялі пра салдацкі будні.

— А «на цыгарэты» грошы выдаюць? — цікавілася я.

— А як жа! Зараз наша «зарплата» складае 60 тысяч рублёў. На цыгареты і шакаладка хапае, а больш нам і не трэба.

За размовы нават і не заўважылі, як абабралі ўсю бульбу. А назіраў за

нашай працай дзяжурны па сталавай, старшы прапаршчык Уладзімір Ляўкоўскі, які не толькі сочыць за сутачным нарадам, але і кантралюе парадак у сталовай, прысутнічае пры атрыманні прадуктаў харчавання, якія рэгулярна прывозяць пастаўшчыкі.

— У дзевяностыя гады, напрыклад, спецыяльнасці, атрыманыя ваеннаслужачымі да прызыву, знаходзілі сваё прымяненне і ў арміі, — успамінае намеснік камандзіра 2-й інжынернай брыгады па ідэалагічнай рабоце, падпалкоўнік Вадзім Мацюш. — Таму нават у той час, калі ежу гатавалі самі вайскоўцы, да кухні не дапускалі чалавек-дылэтантаў, якога падводзілі да катла і казалі: «Рабі, што хочаш, але каб была вярца». Зараз салдаты тэрміновай службы, заступаючы ў наряд па сталовай, толькі дапамагаюць прафесійным кухаркам, якіх тут тры: дзве ваеннаслужачыя і адна жанчына з грамадзянскага персаналу.

«ДЗЯКУЙ!» — ЛЕПШАЯ ўзнагарода

Кухарка Марына Башарымава нават не ведае, што б яна рабіла без сваіх «памочнікаў». І сапраўды, пакуль яна прыгатавала мясны рулет, мы з вайскоўцамі за дзве гадзіны аабралі прыкладна 45 кілаграмаў бульбы, пачысцілі з дзесятак цыбулін. Калі нам давалося трохі перадынуць, то жанчына нават і не прыслыла. Зрабіла рулет — прынялася за салату. І ў такім рытме на працягу дня: з шасці раніцы да дзевяці вечара.

— Прачынаюся я а палове пятай, збіраюся і адразу іду на працу, — расказвае Марына Башарымава. — Добра, што жыву побач — тут жа, у ваенным гарадку. А то дзень пачынаюся б для мяне значна раней. Але бывае і такое. Напрыклад, калі меню складанае і на прыгатаванне ежы трэба затраціць больш часу.

Толькі пасля таго, як пакорміць вайскоўцаў, кухарка сядзе снедаць сама. Паўнаважанага абеду і вячэры ў жанчыны няма: падчас працы нешта пакаштуе, перакусіць, паг'е кавы, таму ў ёсці не захочацца.

Нягледзячы на тое, што ў прыгатаванне ежы для салдата Марына Аляксандраўна ўкладвае ўсю душу, дома зрабіць нешта смачнае жаданне знікае. Муж на яе не скардзіцца. Не толькі разумее ён нялёгкае справу жанкі, даводзіцца гэта і пабачыць на свае вочы:

Малодшы сяржант і камандзір паддзвалення Андрэй ПАУРЫЛЕНКА ўчыць журналістку «Звязды» абіраць бульбу на армейскай вайсковой сталовай.

ён ваеннаслужачы, працуе тут жа. Кухарскі вопыт у жанчыны багаты. Да арміі яна гатавала для меншых «жывоцікаў», але больш запатрабавальны «роцікаў».

— Асаблівай розніцы, для каго гатаваць ежу — ці для выхаванцаў дзіцячага садка, ці для салдата тэрміновай службы, я не бачу, — гаворыць кухарка. — Хіба што толькі рацыён у дзядзі больш разнастайны. Аднак і тут ёсць незвычайны для арміі стравы: галушкі, зразы, бігочкі.

Невялікая розніца і паміж абавязкамі ваеннаслужачага і грамадзянскага кухара — кім і з'яўляецца Марына Башарымава. Напрыклад, кухар з грамадзянскага персаналу па палявях вучэнні з салдатамі не выходзіць. Не сакрэт, што выйграе ён, у парананні з ваеннаслужачым кухарам, і ў грашовым забеспячэнні.

На пачатку працы ў арміі Марына Аляксандраўна вельмі стамлялася. За тры гадзіны прывыкла, з'явіліся вольны час. Нават паспела павысіць кваліфікацыю: мае ўжо пяты разрад. — Лішняга салдатам, якія знаходзіцца ў нарядзе па сталовай, не перападае, — прызнаецца жанчына. — Аднак бывае ўсялякае. Я стаўлюся да гэтага чыста па-чалавечы. Ды і гатую я так, быццам дома, для сябе: укладваю ўсе сілы і душу, каб салдатам стравы падабалася. А мне ў якасці ўзнагароды іх шчыры «дзякуй».

КІЛАКАЛОРЫІ ў ГРАМАХ

Паставілі варыць бульбу. Ужо закіпяе боршч. Як яна ўсё паспявае?

Нягледзячы на наяўнасць электрычных катлоў, якія разлічаны на 250 літраў (на 500 чалавек), ежа гатуецца ў звычайных рондалях на электрычнай пліце. Гэта звязана з тым, што салдат тэрміновай службы тут усё каля ста. Таму ім дастаткова посуду і на 30—40 літраў.

Прышла чарга рэзаць хлеб, які прывезлі некалькі хвілін таму. Нават мы не можам пахваліцца штодзённым свежым хлемам! А тут кожны дзень — такая дамова з пастаўшчыкамі.

Здаецца, што можа быць прасцейшым за тое, каб парэзаць хлеб? Мы ўжо нават рукі памылі, а нам дазволілі толькі паглядзець, як гэта робіцца. І не таму, што ў арміі ёсць спецыяльны спосаб яго наразання. Тут усё складаней. Мае права гэта рабіць толькі той з вайскоўцаў, у каго ёсць санітарная кніжка і спецыяльныя навікі. А мяняецца хлебнаразальнік раз у тры месяцы. Восі і зараз прышоў за некалькі хвілін да абеду мясцовы хлебазрэў і паказаў нам «майстар-клас». І сапраўды, было чаму паувацца: за пятнаццаць хвілін ён увесіў хлеб парэзаў на такія аднолькавыя і роўненныя лустачкі, што не падкараецца.

Паклоўны работы нам больш не далі, мы дасканалы вучыліся раціён салдатаў. І дапамагла нам начальнік сталовай, якая прынесла раскладку прадуктаў. Як аказалася, не такі страшны чорт, як яго малюць. Адным словам, мяркуйце сама.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

ГІСТОРЫЯ ПАДВОДНІКАЎ... «УСПЛЫЛІ»

БЕЛАРУСЬ — марская дзяржава. Дзівацтва? Зусім не. Вядома, наша краіна не мяжуе з марскою прастрорай. Затое нельга адмаўляць той факт, што жыццё многіх беларусаў непаруйна звязана з ваенна-марскім флотам. Пасля Другой сусветнай вайны і да 1992 года амаль мільён беларусаў прайшлі праз «флорыю» выпрабаванні. Сярод іх — 74 адміралы, якія прывялі сваё жыццё мору. Сёння ў Беларусі жыве 200 тысяч чалавек, якія ў розных гады служылі на флоце.

Гісторыя марскоў спра-вы ў Беларусі цесна звязана з Расіяй. Сяброўства маракоў дзюво дзяржаў вельмі цёплае. На ўзмацненне гэтых сувязяў накіравана дзейнасць беларуска-расійскага ваенна-патрыятычнага праекта «Марское брацтва — непаарушае!» і новая акцыя ў межах праекта «Радзіма марскіх герояў», прысвечаная падводнікам.

І зноў вы здзіўцеся: а якое даньніне маюць беларусы да падводнага флоту? (Няўжо на возеры Доўгім, самым глыбокім возеры Беларусі, ходзяць падводныя лодкі?) Аказваецца, самае непаарушае! Пасля вайны беларускі камсоль шэфстваваў над паўночным атамным флотам. Шмат сіл і намаганняў нашы суайчыннікі аддалі гэтай справе. Двое з іх, Самуіл Нахаманавіч Баград і Ягор Андрэевіч Тамко, сталі галоўнымі героямі праекта «Радзіма марскіх герояў».

У гады Вялікай Айчыннай вайны самую высокую ўзнагароду, Залатую Зорку Героя Савецкага Саюза, атрымалі ўсяго 9 балтыйцаў-падводнікаў. Сярод іх быў і віцебчанін Самуіл Баград, камандзір падводнай лодкі «Ц-310». Тры баявыя паходы ў найскладанейшых умовах — і 9 знічэных фашысцкіх караблёў! «Сапраўдны майстар тарпедных атак» — менавіта так у адной са сваіх кніг адмірал Уладзімір Трыбуць называў Самуіла Баграда. Нядаўна ў Віцебску ўшанавалі памяць гэтага выдатнага падводніка: была адкрыта мемарыяльная дошка, падаравана ветэранамі ваенна-марскога флоту.

У памяць аб подзвігу Ягора Тамко таксама была ўстаноўлена памятная дошка. Выхадзец з Віцебшчыны, ён прайшоў усё ступені афіцэрскай службы на перадавых злучэннях ваенна-марскога флоту — ад лейтэнанта да контр-адмірала, ад першаснай афіцэрскай пасады да камандзіра дывізіі шматмэтных атамных падводных лодак з крылатымі ракетамі на борце. У лістападзе 1978 года лодка, якой камандаваў Тамко, трапіла ў сур'ёзную аварыю. Але ён здолеў уратаваць і экіпаж, і саму лодку. За паспяховае выкананне задання, прылежныя героізм і мужнасць Ягора Тамко прысвоілі званне Героя Савецкага Саюза.

— Гаварыць пра жыццё падводнікаў сапраўды вельмі цяжка і журботна, — расказвае аўтар праекта «Марское брацтва» — «Непаарушае!» Арсеній Крыцкі. — На падводным флоце заўсёды панавала сакрэтнасць, таму толькі цяпер адкрываецца яго гісторыя. Доўгі час мы ведалі ні пра імя Самуіла Баграда, ні пра подзвіг Ягора Тамко. І вось зараз на нова адкрываем гэты таемны старонкі падводнага флоту.

Сёння ў Мінску плануецца адкрыць мемарыял у гонар ваенных маракоў-беларусаў «Маракам зямлі беларускай — ад удзячнай Рاسіі».

Любоў КАСПЯРОВІЧ.

ДАРЭЧЫ

Саюз ваенных маракоў Расіі прыняў заяву, у якой гаворыцца: «Кіруючыся духам саюзніцкай адносін, якія склаліся паміж Рэспублікай Беларусь і Расійскай Федэрацыяй, а таксама з улікам неаднародных зяў кіраўніцтва ЗША і Еўрапейскага саюза аб магчымасці прымянення эканамічных санкцый у дачыненні да Рэспублікі Беларусь, Саюз ваенных маракоў заявляе аб неадпаведнасці выкарыстання мер эканамічнага ціску або прымушэння ў міждзяржаўных адносінах.

Падобныя меры не толькі не садзейнічаюць умацаванню дружбы і супрацоўніцтва паміж народамі, але і ствараюць штучныя перашкоды ў развіцці эканамічных адносін паміж краінамі. А таксама перашкаджаюць развіццю сяброўскіх, інтэграцыйных працэсаў паміж простымі грамадзянамі.

Саюз ваенных маракоў заявляе аб сваёй падтрымцы беларускага народа і выказвае ўпэўненасць у тым, што ўрад Рэспублікі Беларусь будзе і надалей годна адстойваць інтарэсы беларускай дзяржавы, кіруючыся духам павагі і раўнапраўнага дыялогу. Усё гэта будзе садзейнічаць урэгуляванню міжнародных рознагалоссў і умацаванню дружбы і супрацоўніцтва паміж народамі еўразійскага кантынента».

Старшыня Саюза ваенных маракоў А. КРЭСІК.

Кухарка Марына БАШАРЫМАВА і начальнік сталовай старшы прапаршчык Ірына БАРАНЦОВА назіраюць за тым, як варыцца боршч.

ВЕРА — МОЦНАЯ ЗБРОЯ

Ратная справа — святая справа. Так вучыць нас Праваслаўная Царква. Яна заўсёды бласлаўляе людзей на служэнне сваёй Айчыне. Шмат воінаў згадана ў Святым Пісанні. Многія вядомыя палкаводцы (як, напрыклад, Аляксандр Неўскі) прылічаны да ліку Святых. Вера ў свае ідэалы дапамагла славянскім воінам заўсёды быць пераможцамі...

міяй вернуты на сваё законнае гістарычнае месца. Мы зноў загарылі аб дуоўнасці, аб яе наймавернай сіле ў падтрыманні стойкасці і мужнасці, аб тым ідэйным стрыжні, які тысячгагодзі дапамагаў народу выстаіць, не зламачца. Два стапы грамадства — армія і Царква — павярнулі адын да аднаго тварам і сумесна вяртаюць воінства да сапраўды духоўных, хрысціянскіх і ваенна-патрыятычных каштоўнасцяў, адраджаюць праваслаўныя воінскія традыцыі і рытуалы.

Вось ужо некалькі гадоў у рамках падпісанага пагаднення аб супрацоўніцтве паміж Міністэрствам абароны і Беларускай праваслаўнай царквой у воінскіх каштоўнасцях.

Протаіерэй Георгій Цохлоў акрапляе баявую тэхніку, якая адыбае на вучэнне «Шчыт Саюза-2011».

Барысаўскага гарнізона працую афіцыйны куратар службовых людзей. З блаславеннага вайдыкі Філарэта пастырскую службу сярод вайскоўцаў праводзіць настаяцель Свята-Георгіеўскага прыхода ў Барысаве айцец Андрэй Шабалоўскі. Ён — як жартам заўважыў, хоць ёсць тут доля ісціны, — гарнаровы салдат воінскіх часцей. Пастаяннае ўзаемадзеянне са святаром, вяртанне воінства да хрысціянскіх традыцый і ваенна-патрыятычных каштоўнасцяў знаходзіць у камандавання разуменне і поўную падтрымку. Разнастайна будзеца яго праца не толькі з салдатамі і афіцэрамі, але і з членамі іх сем'яў. Дарэчы, святар у свой час (у пачатку 80-х) сам адслужыў тэрміновую ў адной з часцей берагавой аховы ў Прыбалтыцы. Ратную службу ён дагэтуль няязменна ўспамінае добрым словам. Згодна з зацверджаным планам супрацоўніцтва, іерэй штомесяц праводзіць сустрэчы з воінамі. Толькі за апошні год яго пастырскай дзейнасці ў войсках ён прывёў каля ста гутарак, у якіх прыблізна ўдзел больш за 3 тысячы салдатаў тэрміновай службы, а таксама афіцэры і прапаршчыкі. У воінскіх часцях айцец Андрэй служыць Божыя літургіі, падчас якіх спавядаюцца і прычашчаюцца беларускія воіны. Сустрэкаючыся з вайскоўцамі злучэнняў і часцей, выступаючы перад слухачамі школы салдацкага актыўна ў 72-м гвардзейскім Аб'яднаным

вучэбным цэнтры, прадстаўнік Царквы пастаянна знаёміць іх не толькі з літаратурай духоўнага зместу, але і з творамі класікаў, сучаснымі аўтарамі, а таксама дорыць абразы. Сотні салдатаў і сяржантаў бясплатна атрымалі ад айца Андрэя нацельныя крыжыкі.

Трэба адзначыць, што на сустрэчы з духоўнікам вайскоўцы ідуць з ахвотай. Жывая гутарка і шчырая размова даюць магчымасць паразважаць аб стаўленні да ратнай службы, рэлігіі, праваслаўных традыцый, а таксама аб сэнсе жыцця, таемстве шлюбу, аб хрысціянскім разуменні сям'і.

У многіх воінскіх часцях створаны малітоўныя пакоі для вернікаў. Айцец Андрэй, які і іншыя святары, пастаянна ўдзельнічаюць у рытуалах, звязаных з уручэннем баявых сцягоў воінскім часцям, прыняццем навабранцамі Ваеннай прысягі, служыць малейна на здароўе, бласлаўляе воінаў на ратную працу перад выходам на вучэнні і баявыя стрэльбы, акрапляючы святой вадой ваенную тэхніку і асабовы склад. Стала ўжо добрай традыцыяй праводзіць у воінскіх часцях асвячэнне салдацкай трапезы на Вялікідзень. Прэсутнасць святара на ўрачыстых мерапрыемствах надае адмысловую афіцыйнасць і значнасць падзеі, а ў душы воінаў умяла веру ў дабро, надзею, іншыя духоўныя каштоўнасці.

Як адзначыць намеснік камандуючага войскамі Паўночна-Заходняга аператыўнага камандавання па ідэалагічнай рабоце палкоўнік Сяргей Кароль, сумесная праца і пастаяннае ўзаемадзеянне са святаром па патрыятычным і духоўна-маральным выха-

Настаяцель Свята-Георгіеўскага прыхода ў Барысаве Андрэй (Шабалоўскі) праводзіць таістваў хрышчэння вайскоўцаў 72-га АБВ.

ванні вайскоўцаў прыносіць рэальны плён. Праніклівыя гутаркі святара знаходзяць водгук у салдацкіх душах. Гэта станоўча адбіваецца на здароўе маральнага клімату воінскіх калектываў, процідзейнічае негатыўнаму ўплыву рэлігійных дэструктыўных культураў, суіцідальным настроям і да т.п.

Вызначана, што ў воінскіх часцях, дзе праводзіць духоўную працу настацель Свята-Георгіеўскага прыхода, планка воінскай дысцыпліны прыкметна павышаецца.

Вера ў Бога — цалкам добраахвотнае і, я нават скажу бы, інтымнае пакуццё, якое немагчыма сілком адабраць або прывіць. Яно закладзена ў нашы душы, што ўсё-

дзіма тая частка людзей, якіх мы і называем вернікамі. Хоць, па сутнасці, усе такія і з'яўляюцца.

Правільна значаць айцец Андрэй: «Наверуючы людзей наогул не існуе. Кожны па-свойму выказвае веру — хтосьці аб ёй крычыць, а хтосьці спакойна, пакорліва жыве. У кожнага на розным узроўні пананні аб Богу, значыць, і вера на розным узроўні. Абваязак святара — духоўна дапамагашч любому службоўцу ў арміі незалежна ад нацыянальнасці і веравызнання. Таму ў прадстаўніцкай Царквы, які і ва ўсіх беларускіх воінаў, адна агульная задача — абараніць сваю Айчыну...».

Падпалкоўнік Мікалай МАКАРЭВІЧ. Фота аўтара.